

YMPÄRISTÖVASTUULLINEN POHJANMAA: Tavoitetilä 2050

ÖSTERBOTTENS FÖRBUND
POHJANMAAN LIITTO

YMPÄRISTÖVASTUULLINEN POHJANMAA: Painopisteet 2026–2029

Painopiste 5. Ennakoiva ja osallistava ote vihreään siirtymään

Rakennamme
oikeudenmukaista vihreää
siirtymää.

Ennakoimme ja
pienennämme ilmastoriskejä
ja niiden vaikutuksia.

Painopiste 6. Kestävä elinympäristö ja hyvinvoiva luonto

Luomme edellytyksiä
kestävälle alue- ja
yhdyskuntarakenteelle ja
liikennejärjestelmälle.

Hyödynnämme
luonnonvaroja kestävästi.

Sitoutamme eri toimijoita
luonnon monimuotoisuutta ja
vesien hyvää tilaa edistäviin
toimenpiteisiin.

Rakennamme oikeudenmukaista vihreää siirtymää

Uusiutuvan energian, erityisesti tuulivoiman, tuotanto on kasvanut viime vuosina Pohjanmaalla nopeasti. Hiilinegatiivisuuden saavuttaminen edellyttää kuitenkin edelleen panostamista mm. päästöttömin energiamuotoihin, energian varastointiin sekä energiatehokkaisiin ratkaisuihin. Vihreä siirtymä tulee toteuttaa kestävästi niin, etteivät esimerkiksi luonnon monimuotoisuus ja vesien tila heikkene.

Vihreän siirtymän edetessä huomiota on kiinnitetty enenevässä määrin siirtymän oikeudenmukaisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että siirtymä toteutetaan sosiaalisesti ja taloudellisesti reilulla tavalla niin, että muutoksen kustannukset ja hyödyt jakautuvat mahdollisimman tasaisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin alueisiin ja toimialoihin, joilta vaaditaan eniten sopeutumista (esim. maatalous ja metsäsektori). Osallisuus on kokonaisuudessa tärkeä elementti. On tärkeää, että asukkaat ja yhteisöt voivat vaikuttaa suunnitteluun ja päätöksentekoon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Esimerkkejä tarvittavista toimenpiteistä:

- Edistetään uusiutuvan energian tuotantoa sekä sen siirtoa, varastointia ja paikallista käyttöä.
- Kehitetään energiatehokkuutta yhteiskunnan eri sektoreilla.
- Kehitetään ratkaisuja, joilla vähennetään energian tuotannon, siirron ja varastoinnin negatiivisia vaikutuksia elin- ja luonnonympäristöön.
- Vähennetään vihreän siirtymän hankkeiden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun ristiriitaa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.
- Lisätään vihreään siirtymään liittyvää osallisuutta, tietoisuutta ja ymmärrystä, sekä kehitetään osallistavia toimintamalleja vihreän siirtymän sosiaalisen hyväksyttävyyden edistämiseksi.

Ennakoimme ja pienennämme ilmastoriskejä ja niiden vaikutuksia

Ilmastonmuutos etenee päästövähennyksistä huolimatta. Ilmasto lämpenee, minkä seurauksena esimerkiksi talvet leudontuvat, sateet lisääntyvät ja helteet yleistyvät. Muutokset lisäävät Pohjanmaan luonnonympäristöön, elinkeinoihin ja ihmisiin kohdistuvia riskejä. Systemaattisella sopeutumistyöllä ilmastonmuutoksen vaikutuksia voidaan kuitenkin ennakoida ja riskejä pienentää.

Esimerkkejä tarvittavista toimenpiteistä:

- Ylläpidetään alueellista tilannekuvaa ilmastoriskeistä, haavoittuvuuksista ja altistumistekijöistä.
- Huomioidaan ilmastoriskit ja niiden vaikutukset alueidenkäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa.
- Ennakoidaan ja torjutaan vesitalouteen liittyviä riskejä niin tulvien kuin kuivuuden osalta.
- Kehitetään ilmastoriskeihin sopeutumiseksi uusia ratkaisuja ja hyödynnetään olemassa olevia ratkaisuja.

Luomme edellytyksiä kestäväälle alue- ja yhdyskuntarakenteelle ja liikennejärjestelmälle

Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisessä pyrimme siihen, että kaupunki-, kunta- ja kyläkeskukset eheytyvät kestäväällä tavalla, viheralueet muodostuvat yhtenäisemmiksi ja liikenteen kasvihuonepäästöt vähenevät. Tavoitteena on, että rakennettu ympäristö mahdollistaa kestävästä liikkumisesta. Tämä edellyttää alueidenkäytön ja liikenteen suunnittelun yhteensovittamista. Liikennejärjestelmän kasvihuonepäästöjen vähentämisessä oleellista on joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn, puhtaiden käyttövoimien sekä älyliikenteen edistäminen.

Sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä alue tarjoaa hyviä ja monipuolisia asuin- ja elinympäristöjä. Kaupungistumisen seurauksena alueet eriytyvät Suomessa voimakkaasti. Supistuvan väestön alueilla asuntojen ja infrastruktuurin vajaakäyttöisyys kasvaa ja peruskorjauksiin on vaikea saada rahoitusta. Toisaalta kasvavilla paikkakunnilla tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, että monipuolista ja kohtuuhintaista omistus- ja vuokra-asumista on riittävästi tarjolla.

Esimerkkejä tarvittavista toimenpiteistä:

- Huomioidaan arvokkaat luontoalueet ja ekologiset yhteydet sekä luodaan yhtenäisiä ja saavutettavia virkistysalueita alueidenkäytön suunnittelussa.
- Kehitetään uusia malleja joukkoliikenteen parantamiseksi.
- Laaditaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmia.
- Luodaan edellytyksiä älykkäiden liikennepalvelujen käyttöönotolle.
- Kehitetään uusi ratkaisuja liikenteen puhtaiden käyttövoimien tuottamiseksi ja jakelemiseksi.

Hyödynnämme luonnonvaroja kestävästi

Pyrimme Pohjanmaalla siihen, että käytämme luonnonvaroja tehokkaasti ja haitalliset ympäristövaikutukset minimoiden. Tavoitteena on, että luonto uusiutuu, luonnon monimuotoisuus säilyy ja ei-uusiutuvia luonnonvaroja käytetään kestävästi niin, että tulevien sukupolvien tarpeet tulevat huomioiduiksi. Luonnonvarojen kestävä käyttö on myös osa kokonaisturvallisuutta esimerkiksi vesi- ja energiahuollon turvaamisen näkökulmasta.

Esimerkkejä tarvittavista toimenpiteistä:

- Kehitetään ja hyödynnetään maa- ja metsätalouden päästöjä hillitseviä ja hiilinieluja vahvistavia menetelmiä.
- Kehitetään luonnonvarojen kestävään hoitoon liittyvää yhteistyötä.
- Lisätään kierrättämiseen liittyvää tiedottamista ja asenteisiin vaikuttamista.
- Kehitetään toimintamalli maa- ja kiviainesten kiertotalousalueiden perustamiseksi, myös huoltovarmuuden näkökulma huomioiden.

Sitoutamme eri toimijoita luonnon monimuotoisuutta ja vesien hyvää tilaa edistäviin toimenpiteisiin

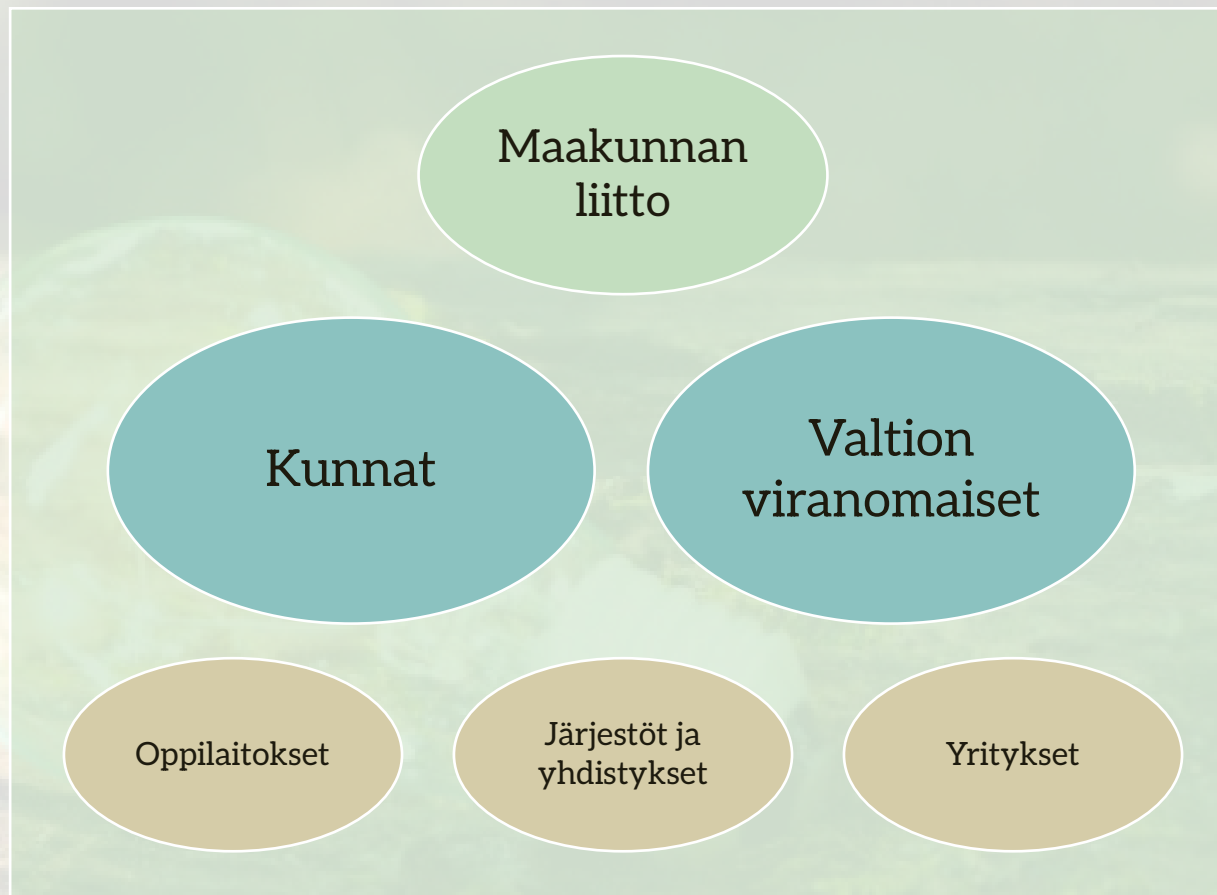
Alueellisen luonnon monimuotoisuutta edistävän LUMO-ohjelman tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää kehitys luontoposiitiviseksi. Luontokadon pysäyttäminen edellyttää, että luonnon monimuotoisuus ja siihen liittyvät riskit otetaan huomioon luontoa muuttavassa toiminnassa ja luonnonvarojen käytössä. Otamme luonnon ominaispiirteet huomioon kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa, ja suojelemme arvokkaita luontotyyppejä ja uhanalaisia lajeja. Edistämme vapaaehtoisen ekologisen kompensaation ja luonnonarvokaupan käyttöönottoa ja yleistymistä Pohjanmaalla. Alueellisen LUMO-ohjelman lisäksi edistämme kansallisia ympäristönsuojeluun liittyviä ohjelmia, kuten Helmi-elinympäristöohjelmaa, Metso-metsiensuojeluohjelmaa sekä kansallista ennallistamissuunnitelmaa.

Vesistöjen ja rannikkovesien tilan parantaminen edellyttää ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, kunnostustoimia ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Tavoitteena on vähentää maa- ja metsätalouden sekä yhdyskuntien vesistökuormitusta, ja varmistaa pohjavesien säilyminen hyvänä.

Esimerkkejä tarvittavista toimenpiteistä:

- Huomioidaan luonnon monimuotoisuus alueidenkäytön suunnittelussa.
- Ennallistetaan luonnontilaltaan heikentyneitä arvokkaita elinympäristöjä.
- Kehitetään talouskäytössä olevien metsien ympäristö- ja ilmastokestävää hoitoa.
- Tehostetaan vieraslajien torjuntaa kokonaissuunnittelun, resurssien tehokkaan kohdentamisen ja ennakoivan torjunnan avulla.
- Lisätään maanomistajille ja muille toimijoille suunnattua koulutusta ja tiedotusta.
- Kehitetään uusia ratkaisuja happamien sulfaattimaiden vesistöihin aiheuttaman kuormituksen vähentämiseksi.
- Ylläpidetään pohjavesien hyvää tilaa edistämällä suojelusuunnitelmien laatimista.

YMPÄRISTÖVASTUULLINEN POHJANMAA: Avaintoimijat

ÖSTERBOTTENS FÖRBUND
POHJANMAAN LIITTO